

Sandsynlig ynglen af Svaleklire (*Tringa ochropus* L.) i Jægerspris Nordskov i 1952.

Af VAGN HOLSTEIN.

(With a Summary in English: Supposed Breeding of the Green Sandpiper (*Tringa ochropus* L.) in 1952 in Jægerspris Nordskov, Denmark.)

Den 21. maj 1952 meddelte organist H. GODSKE-NIELSEN mig, at han i en lille skovmose — Trekastmosen — i Nordskoven havde set og hørt en Svaleklire, hvis opførsel og stemme på påfaldende måde afveg fra, hvad man er vant til at se og høre hos de Svaleklirer, som om foråret gæster landet under deres træk mod nordøst.

Forskellige omstændigheder bevirkede, at jeg ikke fik lejlighed til at undersøge forholdet før den 26. maj; men inden jeg går over til at skildre denne dags hændelser, vil jeg søge at beskrive den pågældende lokalitet. Trekastmosen, som er den omtalte lille skovmoses navn, har en udstrækning i nord-syd på ca. 120 m, medens den i øst-vest kun måler ca. 50 m i den sydlige del, mod ca. 100 m i den nordlige. Mosen, som er helt omgivet af en 60-70 årig, sluttet rødgranbevoksning, er dels ubevokset, dels bevokset med spredtstående, selvsåede birketræer, hvoraf størsteparten er døde på grund af forsumpning og nu kun fremtræder som 6-8 m høje stammer, hvis krone- og sidegrene i tidens løb helt er forsvundet. Foruden disse døde birketræer findes nogle få, levende rødelle og på overgangen mellem den smalle og den brede del af mosen et par kraftige og frodige vidiebuske. Midt ude i den nordlige del af mosen findes en mindre, men tæt tagrørbevoksning. Mosens overflade er dels dækket af et frodigt hvidmostæppe, dels af store startuer, hvorimellem der findes små flader med lavt vand og langs mosens kant i vest ind mod den omgivne granskov findes et tæt tæppe af ca. $\frac{1}{2}$ m høj, selvsået birkeopvækst. Når man ser den lille skovmose, minder billedet slående om de små forsumpede skovmoser, som man træffer så hyppigt i de svenske nåleskove.

Da jeg den 26. maj om eftermiddagen nærmede mig Trekastmosens sydlige ende, lettede straks to Svaleklirer, som gav

sig til at skringe *pitt, pitt, pitt, pitt*, idet de under stor uro fløj i kreds over stedet. Efter at have omkredset mosen 4-5 gange forsvandt de begge i nord og jeg satte mig ned midt for mosen vestlige udkant. Næppe havde jeg fået mig anbragt, før begge fuglene vendte skrigende tilbage og den ene slog sig ned på toppen af en af de døde birkestammer ikke mere end ca. 20 m fra mig, der sad fuldstændig åbenlyst. Den anden fugl slog sig også ned på et træ til venstre for mig, hvilket jeg kunne slutte af dens skrig; men jeg kunne ikke få øje på den derfra, hvor jeg sad. — Fuglen, som jeg kunne se og som også tydelig kunne se mig, teede sig meget ængsteligt, idet den ustandselig udstødte sit angstskrig: *pitt, pitt, pitt*, som lyder meget gennemtrængende, samtidig med, at den stadig nikkede op og ned med hovedet. Da denne situation havde varet en halv snes minutter, fløj den fra birkestammen ned på en gren i en af vidiebuskene, hvor den stadigt skrigende blev siddende nogle minutter, inden den fløj ned mellem tuerne, som voksede umiddelbart op til busken og da den var landet der, kunne jeg selvfølgelig ikke se den, men jeg kunne stadig høre dens skrigen, som dog efterhånden blev mere og mere afdæmpet og lavmælet. — Den anden fugl, som stadig sad til venstre for mig, forholdt sig hele tiden ret tavs, idet den kun nu og da lod sit angstskrig lyde; men jeg opfattede dog, at dens stemme var dybere end magens, og at dens skrig havde nogen lighed med en solsorts varselskrig.

Da fuglen ved vidiebuskens rod var faldet nogenlunde til ro, begyndte jeg at vade ud mod stedet, hvilket havde til følge, at den straks lettede og gav sig til at skringe i vilden sky, idet den fløj ængstelig omkring stedet, medens jeg plaskede rundt mellem tuerne i håb om at få en unge at se; men lykken stod mig ikke bi, hvilket i og for sig ikke var så underligt, da der skulle mere end held til at opdage en trykkende vadefugleunge mellem det virvar af græsstrå, mospuder, vissent løv og nedfaldne pinde, som næsten fuldstændig dækkede de små vandflader og dyndstrækninger. Efter min mislykkede ekspedition gik jeg tilbage til min oprindelige standplads og snart slog den klire, som stadig havde været den mest ængstelige og hvis angstskrig havde lydt uden ophold siden min ankomst, sig igen ned på en gren i samme vidiebusk, som tidligere. — Atter stil-

nede skrigene af efter nogen tids forløb og påny gjorde jeg et forsøg på at finde en af de unger, som jeg var overbevist om, var gemt mellem tuerne; men heller ikke denne gang lykkedes det og igen vendte jeg tilbage til min udkikspost, hvorefter de to gamle fugles angstskrig lidt efter lidt stilnede noget af, selv om de stadig lod høre fra sig med mellemrum. Når deres skrig blev helt ekstatisk slog de engang imellem over i deres almindelige flyveskrig, hvorved deres ængstelse blev udtrykt på følgende måde: *pitt, pitt, pitt, tluvi-vit, pitt, pitt, pitt*.

I alt forblev jeg på stedet en god time og i hele den tid tav den ene af de gamle — den, som jeg til stadighed havde under observation — overhovedet ikke og af de to fugles opførsel slutter jeg, at den mest ængstelige var hannen, da det jo er ham, hvem omsorgen for ungerne påhviler.

At parret havde unger på stedet, føler jeg mig fuldkommen overbevist om og at ungerne har været ganske spæde, mener jeg, at man kan gå ud fra, siden begge forældrene endnu var til stede; thi det er jo en kendt sag, at hunnen forlader ynglestedet få dage efter ungerens fødsel (Våra Fåglar i Norden, 3, 1946, p. 1446 ff.) og denne min formodning falder jo også i tråd med den kendsgerning, at GODSKE-NIELSEN kun så og hørte een fugl den 21. maj. På daværende tidspunkt har den ene af magerne uden tvivl endnu ligget og ruget.

At jeg virkelig stod over for et ynglende svaleklirepar, følte jeg mig forvisset om, da jeg forlod stedet og det var mit oprigtige håb, at jeg ved fortsatte iagttagelser skulle få ungerne at se og således skaffe det første fuldgyldige bevis for denne klirearts ynglen i Danmark; men desværre blev mine forhåbninger gjort til skamme, thi da jeg næste dag — den 27. maj — indfandt mig på stedet, var klirerne forsvundet og lod sig ikke mere se. — Hvad grunden var til denne beklagelige udgang på den så lykkeligt påbegyndte hændelse, har jeg selvfølgelig spekuleret meget på og er kommet til det resultat, at der enten må være sket det, at jeg under mine forsøg på at finde ungerne uforvarende er kommet til at træde dem ihjel, hvilket dog synes temmeligt usandsynligt, da de næppe har ligget i en samlet klump, eller, hvad jeg er mest tilbøjelig til at tro, at et af Nordskovens mange rovdyr — Ræv, Skovmår, Høg, Musvåge eller Skovskade — har gjort det af med

ungerne, hvorefter forældrene er flyttet bort fra stedet. Endelig kunne man jo også tænke sig, at de gamle fugle var blevet så foruroliget af min nærværelse, at de sammen med ungerne var flyttet til en af de nærliggende skovmoser; men noget sådant tør jeg garantere ikke har været tilfældet, da jeg nemlig den 27. maj afsøgte samtlige mosehuller i Trekastmosens nærmere og fjernere omegn uden resultat. Alt, hvad jeg fik ud af denne undersøgelse, var, at jeg ved en lille skovsø med forsumpet birkeskov langs bredderne — i luftlinie ca. 800 m fra Trekastmosen — littede en enlig Svaleklire, som forlod stedet, skrigende sit sædvanlige varselskrig: *tluvit-vit-vit*, uden senere at vende tilbage. — At denne fugl har været den ene af de gamle fra Trekastmosen — sandsynligvis hannen — føler jeg mig overtydet om, ligesom jeg er af den tro, at hunnen sin vane tro var trukket helt bort fra yngleområdet.

Skønt det altså ikke lykkedes mig at skaffe et fuldgyldigt bevis for Svaleklirens ynglen, er det dog som nævnt min fulde overbevisning, når jeg tager de to gamle fugles hele adfærd i betragtning, at en sådan ynglen har fundet sted; og at Trekastmosen og Nordskovens andre, små skovmoser vil blive genstand for en omhyggelig kontrol i foråret 1953, behøver jeg vist næppe at nævne.

SUMMARY IN ENGLISH

Supposed breeding of the Green Sandpiper (*Tringa ochropus* L.) in 1952 in Jægerspris Nordskov, Denmark.

On 21. 5. 1952 near a small bog surrounded by an old spruce wood in Nordskoven, under Jægerspris forest district, a Green Sandpiper (*Tringa ochropus*) was seen and heard; it differed in behaviour and voice from the Green Sandpipers which in spring rest here on their migration north.

On 26 May this locality was visited again, and then there were two Green Sandpipers which were very wary, and were constantly screaming: *pitt, pitt, pitt*, while they were circling over the place. The more wary of them — presumably the male — alighted screaming on the top of a dead birch tree about 20 m from the observer, and after ten minutes it flew down to a branch in a willow and at last landed among some large tussocks with water round them.

Two attempts to find the nestlings in this place failed, certainly due to the difficult conditions of observation, and the locality was left by the observer after a little more than an hour.

An inspection made on 27 May showed that the Green Sandpipers had

disappeared. Presumably the nestlings had been taken by some animal of prey, whereupon the parents had left the place. Near a small lake in the wood about 800 m from the breeding site a single Green Sandpiper was met with; it flew away uttering its usual cry of alarm. Presumably it was the male of the breeding pair.

Den Lille Fluesnapper (*Siphia p. parva* BECHSTEIN) som træk­gæst i Skandinavien.

Af NIELS HESSELBJERG CHRISTENSEN.

(With a Summary in English: The Red-breasted Flycatcher (*Siphia p. parva* Bechst.) as Passage-migrant in Scandinavia.)

På en ekskursion til sydvestpynten på Amager den 3. oktober 1951 fik jeg lejlighed til at iagttage en Lille Fluespapper, der opholdt sig i de nederste grene af et hegn ude ved stranden ca. 100 m nord for restaurationen. Jeg havde den i den finest mulige belysning og kunne i en afstand af 6-8 m studere den nøje i kikkerten en halv times tid. Fuglen lignede i form og farve en hun af Broget Fluesnapper, men manglede de hvide vingepletter og var ikke større end en Løvsanger. Det var imidlertid først, da den i et typisk fluesnappersving i luften vendte oversiden af den udbredte hale imod mig, at jeg blev sikker på, at det var en Lille Fluesnapper, jeg havde for mig. De hvide halefelter fik jeg på denne måde flere gange at se, men endnu oftere lod den sin stemme høre, en svag, smæk-kende lyd, der tit gik over i en fin snerren mindende om Misteldroslens blot langt svagere. Nogen antydning af hageplet kunne jeg trods den udmærkede belysning ikke se.

Der er i de sidste 150 år blevet set 30-40 individer af denne art her i landet. Samtlige forekomster i Skandinavien til 1943 findes i en afhandling af G. OTTERLIND (1944).

Ifølge GROTE (1940) er artens hjemsted Rusland til den 60. breddegrad mod nord, endvidere Polen, Czekoslovakiet, Ungarn, Rumænien, Østrig og Tyskland til omkring den 10. længdegrad mod vest samt hele Østersøens sydkyst. I det sydlige Finland har arten i de sidste 30 år vist sig stadig hyppigere i yngletiden, og siden 1944 er der gjort ynglefund mindst 2 gange